

Миятбекова З.У.,* Жумагулова Ж.Ж., Абитова Г.О.
филология ғ.к., доцент М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
филология ғ.к., доцент М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
филология ғ.к., доцент М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан

КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУДЕ CLIL ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Автор корреспондент: zlixamiatbekova@inbox.ru

Түйін: Қазіргі таңда шет тілін үйренуге деген көзқарас түбегейлі өзгеріске ұшырап отыр. Бұл күндері тіл сапалы білім алудың халықаралық талаптарына сай келетін негізгі құрал болып отыр. Осындай өзгерістердің бірі пән мен тілді кіріктіріп отыту (CLIL). Бұл терминді алғаш рет 1994 жылы көптілді білім беру саласын зерттеуші Дэвид Марш Еуропадағы тілдік білім берудің жағдайын зерттеуді үйлестіру кезінде ендірген болатын. CLIL «пәндерді екінші немесе үшінші тілді қолдану арқылы тілді үйренуді пәннің мазмұнын үйрену арқылы жетілдіру, яғни пәндік және тілдік мақсатқа бір мезгілде қол жеткізу деген сөз» CLIL концепциясы (Content and Language Integrated Learning) шет тілі сабақтарында оқу материалдарын оқу пәніне қатысты проблемалық, өзектілікке байыту арқылы кәсіби бағытталған орта құру; білім беру бойынша бағдарламалар мен курстар дайындау т.б. Мұндай қадам оқушылардың меалингвистикалық, метакогнитивтік дағдыларын дамытуда орасан зор үле қосады, сондай ақ оқушылардың көз алдына әлемде болып жатқан құбылыстар жайлы ұғымының қалыптастуына көмектеседі. CLIL оқыту технологиясының көмегімен оқытудың, дамыту ментәрбие беру мәселелері жаңа сапалы деңгейде шешіліп жатыр.

Ключевые слова: технология, кіріктіру, кіріктірілген, қалыптасу, коммуникация, тіл, модуль, тәсіл, пән, ұстаным.

Кіріспе. Заманауи өмірдің даму қарқыны әрбір маманға жоғары талаптар қоюда, өйткені қоғам біліктілігі жоғары мамандарды даярлауға деген мұқтаждықтан арыла қойған жоқ. Ерекше атап айтатын жәйт, еңбек нарығында шет тілін жетік меңгеру маманның бәсекеге қабілеттілігін арттыра түседі.

Зерттеудің өзектілігі - қазіргі таңда ағылшын тілі әлемнің әртүрлі халықтарының мәдениет аралық коммуникация жүйесінде үлкен маңызға ие, ол халықаралық аренада мәдени, білім беру, саяси және әлеуметтік экономикалық байланыстардың қалыптасуына тікелей әсер етеді. Осыған байланысты шет тілін үйренуде заманауи әдіс тәсілдерді қолдану қажеттілігі пайда болды, бұл тақырыптың да қозғалуына осы жәйт себеп болып отыр.

Зерттеудің мақсаты пәнді кіріктіріп оқытуды шет тілін үйретудің әдісін белсендіру тәсілі ретінде теориялық тұрғыдан негіздеу.

Шешілуге тиісті мәселелер:

-CLIL технологиясының принциптерін және болашақ мамандардың шет тіліндегі кәсіби - коммуникативтік құзіреттілігі деген ұғымның мазмұнын түсіну; CLIL технологиясының концептуалды негізін анықтау;

Зерттеу пәні: CLIL технологиясын пайдалана отырып орыс тілін, математика, биологияны оқыту әдістемесі.

Ғылыми жаңалығы: мамандардың шет тіліндегі кәсіби - коммуникативтік құзіреттілігі деген ұғымның мазмұны анықталды.

Практикалық маңызы: зерттеу нәтижелері CLIL технологиясын пайдалана отырып орыс тілін, математика, биологияны оқыту кезінде пайдалы болады.

Бүгінгі таңда үш тілде оқыту - жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемдік ғылым құпияларына үніліп, өз қабілетін тануына мүмкіндік беретін

қажеттілік. Үш тілде оқыту - заман талабы десек, оны жүзеге асыру - ұстаздардың міндеті. Сондықтан да заманауи ұстаздарға тоқтаусыз ізденіс қажет.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) - пәндері шет тілдерде жүргізілетін кездегі оқыту әдістемесін бейнелейтін термин. CLIL екі мақсатты көздейді, нақтырақ айтсақ -пәнді шет тілі арқылы үйрену, және шет тілін сол оқытатын пәні арқылы үйрену. CLIL білім берудің әртүрлі салаларында қолданылады - мектепке дейінгі дайындық кезеңінен бастап, жоғарғы оқуға дейін.

Теориялық талдау. Бұл терминді Дэвид Марш сонау 1994 жылдары ойлап тапқан (Ювяскюля университеті, Финляндия) ол былай деді: «CLIL пәндердің немесе пәндердің бір бөліктерінің шет тілде оқытылуына және олардың екі түрлі мақсатты көздейтіндіктеріне, солай бола тұра олардың шет тілін үйренетініне қатыстылығы бар» [1]. Ағылшын тілінде ол былайша тарқатылып оқылады: Content and Language Integrated Learning. Мұндағы Content - білім беру мазмұны (немесе жай ғана пән), ал Language - тіл. Сәйкесінше, орысша нұсқасында бұл термин пәндік және тілдік аралаас оқыту болып саналады. Бұл технологияны көптілді топтарда қолдану пайдалы болып келеді. Ең алдымен осы технологияны пайдаланатын сабақтың өзінің моделін, оның компоненттерін қарастыру қажет [2]. Әр сабақ 4 «С» дан тұрды, осылайша олар мыналардан тұрады: - content (мазмұн) - бұл белгілі бір пән саласы бойынша білім - дағдыларын дамыту; - communication (қарым қатынас) - оқыту кезінде, тілді қалай пайдалануды зерттей отырып, шет тілін пайдалану; - cognition (таным)- бұл жалпы түсінікті қалыптастыратын танымдық және ойлау қабілеттерін арттыру; - culture (мәдениет) - өзінді мәдениеттің бір бөлшегі іспетті сезіну, сондай ақ балама мәдениеттердің бар екендігін сезіну (сондай ақ пәнаралық байланыс, азаматтыққа тәрбиелеу т.б.).

Студенттерді CLIL сабақтармен таныстырған кезде ақпаратты біліп, оны талдау үшін тілді оқытудың барлық төрт түрі де қолданылады: жазу, тыңдау, оқу, сөйлеу. Студент тарапынан CLIL сабақ алған ақпаратты сыни ойлау арқылы талдау және бағалауды білдіреді [3]. Бұл білім алушыларға ақпаратты түсініп, жақсы меңгеруге мүмкіндік береді. Көптеген CLIL сабақтар студенттерді әртүрлі мәдениетпен байланыс орнатуға, сол арқылы мәдениетаралық дағдыларды дамытуға ыңғайланып жасалған. CLIL сабақтарда ең бастысы сол, олар тілді шынайы өмірмен байланыстырады. Осылайша студенттер ағылшын тілінің лексикасы мен грамматикасын жай қарапайым түрде шынайы өмірдегіше сұрақтар қойып, оларға жауаптар тауып, барлығын сол өз ана тілінде сабақ өткендегідей меңгереді [4].

CLIL сабақтар көптілді топтар мен арнайы тілдік топтарда бірдей табысты нәтижеге жететінін атап айту қажет. CLIL сабақтарын оқытудың мазмұнына байланысты әртүрлі етіп құруға болады. CLIL сабақтарын жоспарлауға көмектесетін бірнеше кезеңді атап көрсету қажет: Тақырыпты қызығушылығына қарай таңдау (тіл мамандары үшін), басқа пәндер үшін ол бағдарламада қарастырылады. Оқытушылардың студент назарын аударғысы келген лексиканы таңдау.

CLIL сабақтарының сабақ жоспарын жасаудағы тағы бір маңызды қадам ол - графикалық органайзер. Графикалық органайзер дегеніміз не? *Графикалық органайзер дегеніміз* - графикалық, яғни көзбен көруге болатын, органайзерлер жазбаша қарым қатынас жасау құралдары, олар білімін, ұстанымын, идеяларын сондай ақ олармен ара қатнасын көрсетуге қолданатын графикалық белгілер. Бұл құралдың тиімділігі 2003 жылы АҚШ та білім беруді зерттеуді алға тарту институтында *Американың білім саласында жұмыс жасайтын ғалымдары 30 дан астам көрнекіліктердің түрлерін жариялады. Олардың басым көпшілігі Графикалық органайзерлерге арналған* [5].

Графикалық органайзерлер иллюстрациялық, коммуникативтік және когнитивтік қызметті дидактикалық құрал ретінде атқара жүріп, ақпарат сақтаушы ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың білім беру жобаларын жоспарлау кезінде олардың жұмысына қолдау көрсету мақсатында, мәселелерді шешуде, шешім қабылдауда, зерттеулер жүргізуде

қолданылады. Графикалық органайзерлердің бірнеше түрлері бар. Олар біріншіден *дәйекті органайзерлер* (уқыт шкаласы, блоктік диаграммалар), графикалық салыстырулар мен салғастырулар (логикалық өзара байланысқан диаграммалар), иерархиялық органайзерлер (пирамидаға ұқсас диаграммалар, ағашқа ұқсаған диаграммалар т.б.), концептуальді органайзерлер (карта концепті). Оқытушы тарапынан мақсат алынған ақпараттарды толықтай визуализациялау, студенттер оны талдай алатындай болу керек, материалдарды қайталау кезінде, үй тапсырмасын орындаған кезде сол визуализацияға сүйене алатын болуы шарт. Алтыншы қадам үй тапсырмасына, немесе тапсырманы уақытына қарай сабақта орындауға тікелей қатысты. Жобалар, кейстер, эссе — мұның барлығы студенттердің ақпаратты психологиялық жағынан алғанда жақсы қабылдауға мүмкіндік береді.

Тәжірибелік бөлім. Органайзер *«Пайымдау»* Әдетте 2-4 бос ұяшықтары бар таблицаның бос ұяшықтарын толтыру қажет. Пайымдауды ұйымдастырудың ең тиімді әдістері: SWOT сараптама, PEST сараптама, RAFT кесте ЗХУ (Білемін, Білгім келеді, Білдім), «Журнал кітапша», «Идеялар дөңгелегі». Бұл органайзерлер пайымдап әрекет ету нәтижелері болып саналады, дегенмен оларды жоспарлауға, зерттеуді жобалауға пайдалануға болады.

CLIL сабақтарындағы әртүрлі жұмыс формаларын және осы технологияны пайдалана отырып сабақты тиімді етіп ұйымдастыруға арналған оқыту тәсілдерін қарастырамыз. CLIL сабақтарында жұмысты ұйымдастырудың бірінші әдісі ағылшын тілінде «5 Minute Interview Activity», қазақшада «бес минуттық интервью» дегенді білдіреді. Әдетте бұл әдіс ең алғашқы сабақтарда, студенттер бір бірімен таныс емес кезінде қолданылады. Жұмысты ұйымдастырудың бұл түрі сабақта жақсы атмосфера құруға, сондай ақ студенттерді онан арғы жұмысқа дайындауға мүмкіндік береді. Бұл әдістің мәні мынада: қатысушы студенттердің әрқайсысы стикерлерге ағылшын тілінде өзінің тобындағы студенттерге немесе оқытушыға қойғысы келген сұрақтарын жазады, (жұмыс жайлы, оқу, жанұя, қызығушылықтары т.б.). Сұрақ жазылған барлық стикерлер бір қағазға салынады, немесе тактайшаға. Студенттер кезегімен стикерді ашып, сұрақтарға жауап береді. Бұл әдіс студенттердің «еркін сөйлеуіне» көмектеседі, тыңдау мен сөйлеу дағдыларын дамытады, сондай ақ зейінді дамытады.

CLIL технологиясы ағылшын тілін басқа пәндерді (мысалы биология пәнін) оқыту құралы ретінде қарастыра отырып, оқушылардың басқа пәндерді оқуға деген, биологиялық терминдерді ағылшын тілінде меңгеруге деген қажеттіліктерін қалыптастырады, өздерінің қарым - қатынас жасаудағы мүмкіндіктерін қайта ойластыруға мүмкіндік береді. Келесі көп таралған анықтамада былай делінген: CLIL - бұл дидактикалық әдіс, ол оқушылардың лингвистикалық, коммуникативтік құзіреттіліктерінің өз ана тілінде емес, олардың жалпы оқу - білімдерінің қалыптасуы жүріп отырған тілде қалыптасуына жағдай жасайды. Қазіргі таңда білім берудің мазмұны жаңартылып отырған кезде жаратылыс тану, математика пәндерін ағылшын тілінде оқуға көшіп отыр. Сонымен қатар, CLIL технологиясының негізгі ұстанымдарын анықтаған кезде төрт түрлі «С» әдістердің атап көрсетеді, олардың әрқайсысы әртүрлі жүзеге асырылады: жас ерекшелігіне, әлеуметтік – лингвистикалық ортасына жән

CLIL әдісін түсінуіне қарай. Бұл келесі әдістер: 1. Content (Мазмұн) 2. Communication (Қарым-қатынас) 3. Cognition (Ойлау қабілеті) 4. Culture (Мәдениеттанудан білімі). Бұл әдісті пайдалану оның ұтымды тұстарын айқындап береді. Әрине, алғашқы кездері CLIL технологиясын оқу үрдісіне ендіру оңай болмайтыны белгілі, бірақ жылдар өте тәжірибе жинақталып, мәселер шешімін табады. Оның ең ұтымды тұсы оқушыларды биологияны ағылшын тілінде оқуға қызықтыруы. Сондай ақ ағылшын тілін үйрену мақсатты түрде жүргізілетін болады. Оқушылар оқып жүрген тілдерін түсініп, оның мәдениетіне мән бере бастайды, нәтижесінде оқушылар мен мұғалімдердің әлеуметтік мәдени құзіреттіліктері қалыптасады [3,с.8].

Пәнді ағылшын тілінде жүргізетін мұғалім ағылшын тілін жетік меңгерген болуы

тиіс, әсіресе, шет тілінде сөйлегенде ғылыми тіл стилін меңгерген болуы шарт. Пән мен тілді кіріктіріп оқытуды қолға алмас бұрын биология пәнінің мұғалімдері мен оқытушылары білім алушыларының тілдік білім деңгейін анықтап алғаны жөн. Ол үшін ағылшын тілі сабақтарына қатысып, пән мұғалімімен пікірлескен дұрыс. Осыдан кейін ғана биологияны ағылшынша оқытуға болатынына көз жеткізіледі. Пән мен тілді кіріктіріп оқыту кезінде оқытушының інідетіне кіретіндер: әрекеті:

1. Пән мен тілді кіріктіріп оқытудағы олардың әрекетінің алгоритмін түсіндіру.

2. Тақырыптық (пәндік) материалдарды ағылшын тілінде тауып беру (ауызша әңгіме, пікірлесу, жазбаша мәтін, видеоматериалдар т.б.).

3. Физика, химия, биология, информатикадан қажетті оқу құралдарын тауып беру: сөздіктер, дидактикалық кеспе қағаздар, салыстыру схемалары, визуалды қолдау карталары т.б.

4. CLIL технологиясын пайдаланып жұмыс жасау барысында оқушыларға көмек беру.

5. Пән мен тілден жасаған жұмыстарының нәтижелерін тексеру.

6. Жұмысты қорытындылау.

Практикалық иллюстрация ретінде биология сабақтарында төмендегі CLIL белсенділігін пайдалануды мысалға алуға болады:

1. Белсенділік «Сұрақтар циклы» Ағылшын тілінде сұрақтар мен жауаптар жазылған қағаздар таратылады. Қағаздың бір бетінде сұрақ, ал екінші бетінде басқа сұрақтың жауабы жазылған. Біреу сұрақты оқыған кезде барлығы зейін қоя тыңдайды, жауабын тапқан оқушы жауапты оқиды да өзінің сұрағын оқиды, солай жалғаса береді. Бұл Белсенділік зейінді және дұрыс айта білуді дамытады.

2. Белсенділік «Ағзаны тап» Оқушылар топқа бөлінеді. Әр топқа сткерлер жабыстырылған үлкен қағаздар таратылады. Стикердің астыда ағзаның суреті жасырылған. Қағаздың ортасында сұрақтар мен терминдер орналасқан. Әрбір қатысушы сұраққа жауап береді немесе сөздің ағылшын тіліндегі мағынасын ашады, осылайша бір бірлеп сткерлерді ала береді. Барлық сұрақтарға жауап берген соң оқушылар ағзаның атын айтып, оның адам организмінде атқаратын ролін көрсетуі тиіс.

3. Белсенділік «Сыртқы және ішкі шеңбер» Оқушылар бірінші және екінші деп санайды да, ағылшын тілінен кткен сабақтар бойынша сұрақтар түзеді. Онан соң екі шеңбер жасайды: сыртқы және ішкі. Балалар бір біріне бетпе бет тұрып бір біріне сұрақ қояды. Ішкі шеңберге қатысушылар жылжи отырып, басқа жаңа жұптар құрады. Сұрақтармен жұмыс жалғаса береді.

4. Белсенділік «FLOWER» «Гүлдер» деп аталады. Үйге тапсырма гүлдің суретін салып, оның әрбір элементінің атауын ағылшынша жазып келу болатын. Оқушылар жауқазын гүлінің суретін салып, оның әрбір элементіне ағылшынша атауын жазып келеді. Мұғалім оқушылардан: Гүлдің біз үшін қандай маңызы бар?

Біз оны не үшін пайдаланамыз? Гүлдер қайда өседі? деген сұрақтарға ағылшынша жауап алады. Оқушылар гүлдің ірбір элементін көрсетіп, оларды ағылшын тілінде атап береді (сабақ, жапырақ, жапырақша, өзек т.б.) Мұғалім оқушыларға гүлдің муляжын көрсетіп, элементтерін атап беруді тапсырады. Оқушылар ағылшынша атап береді.

Бұл арқылы оқушылардың эстетикалық ұғымын кеңейтіп, әдемілікке және адамдарға сый құрмет жасау артық болмайтынын түсіндіруге болады.

CLIL әдісі оқытуға жаңаша көзқараспен қарауды талап етеді. Әсіресе қазіргі таңда білім берудің мазмұны жаңартылып отырған тұста мұғалімдер мен оқытушылар білмі берудің түрлі әдістерін пайдалана отырып материалды түсіндірулері қажет, оқушылармен жеке, топпен және шығармашылық жұмыстар жасауға баса назар аударған жөн.

Оқытудың келесі тәсілі «ABC dictation» деп аталады, немесе жай ғана «диктант». Атауының қарапайымдылығына қарамай, диктант пен бұл тәсілге ортақ ештеңе жоқ. Бұл әдіспен жұмыс барысында қатысушыларға тақтадағы суретті көрсетіп: «Сіз мына суретті неге ұқсаттыңыз?» деген сұрақ қойылады. Барлық қатысушылар тез арада біле қояды да

жауап бере бастайды, мысалы «Чарли Чаплин». Әрі қарай әрбір қатысушыға әріптерден ат қояды мысалы: А, В, С и D. Әр топтан қатысушыға А, В, С и D оқытушы Чарли Чаплин мәтінінен екі сөйлемнен оқып шығады. Өз топтарына оралған оқушылар естігендерін талқылай бастайды, осы әртістің өмір деректерімен алмасады, тапсырманы берілген мәтін бойынша орындауға тырысады (сұрақтармен, түсіп қалған сөздермен, даталармен). Оқытушы сабақтың белгілі бір тақырыбы бойынша кез келген мәтіндерді және суреттерді пайдалана алады. Мұндай жұмыс түрі студенттердің лексикалық және грамматикалық дағдыларын жақсартады, материалды сауатты таңдай білген жағдайда өздері оқып (үйреніп) жатқан елдің мәдениетімен де таныстырады.

Нәтижелер мен талқылау. CLIL технологияның жетістіктеріне келер болсақ, ол ең алдымен, студенттерді шет тілін үйренуге құлшындыруы. Шет тілін үйрену мақсатты түрде жүретін болады, өйткені ол қарым қатынас мәселелерін шешуде көмектеседі. Кәсіби контексте шет тілінде сөйлесе білу басымдылықты білдіреді. Сонымен қатар оқушылар үйреніп отырған тілінің мәдениетін түсіне бастайды, ол оқушылардың әлеуметтік мәдени құзіреттіліктерін қалыптастырады. Өртүрлі тақырыптарда жұмыс жасау арнайы терминдерді жаттап алуға мүмкіндік береді, ол өз кезегінде оқушылардың сөздік қорының молаюына алып келеді және алған білімдерін іс жүзінде қолдана білуді үйретеді.

Оқытудың CLIL технологиясының дуальді оқыту әдісімен де жақындығын байқаймыз. Бұл технология бойынша тілді тек тіл білу үшін ғана емес, сол тілде пәнді меңгеру үшін оқытын болса, тіл бойынша алған білімін тез арада практикада қолдану мүмкіндігі туындап тұратны болса, дуальді оқыту жүйесінде де университетте алған білімін ізін суытпай іс жүзіндегі әрекетке жаратып үйрену.

Бұдан шығатын қорытынды: оқыту технологиясының қайсыбірі болса да теориялық білімді практикамен ұштастыра білуге көп назар аударады, соған қарай бағыттайды.

Сондықтан да бұл өте бір маңызды өзектілігі бүгінгі таңда артып тұрған мәселелердің бірі болғандықтан бұл проблема соңғы кездері жас ғалымдардың зерттеу жұмыстарының тақырыбына айналып отыр. Тек қана мақаламен шектелмей, магистрлік, докторлық диссертациялар жазылуда.

Әдебиеттер тізімі:

1 Baïdak, N., Mínguez, M.L.G. (Coordination) & Oberheidt, S. (2005). Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe. Brussel.

2 Baker, C.&Jones, S.P. (1998). Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education. Clevedon: Multilingual Matters.

3 Усманова З.Ф., Заяц Т. В., Мукажанова Г. Ж. Реализация технологии CLIL в условиях полилингвального обучения [Текст] // Филология и лингвистика в современном мире: материалы I Междунар. науч. конф. (г. Москва, июнь 2017 г.). М.: Буки-Веди, 2017. С. 94-97. — URL <https://moluch.ru/conf/phil/archive/235/12596/> (дата обращения: 01.11.2019).

4 Ахметова М.С. Предметно-языковое интегрированное обучение биологии //viewer_images/15684311/f/1.png

5 Шрайбер Е.Г., Овинова Л.Н. Технология CLIL как инновационный метод обучения иностранному языку в вузе. Вестник Южно уральского государственного университета. Серия «Образование педагогические науки» Главная Т.9, №2 (2017).

6 Елена Годунова CLIL: опыт учителей Казахстана. НОВАТОР, сентябрь 2019г

7 Ким Е.А. Развитие трехязычия в Республике Казахстан// Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки Сб.ст.по мат.ХХХVII междунар. Студ конф. №10 (37).

8 Головинцева В.В., Ерманова Б.Б., Паневина А.С., Вишенкова Е.А., Жакупова А.,Касинилло Р. Внедрение предметно-языковой интеграции на уроках физики в 8 классе // Молодой ученый.2017.№18.1. С.12-16.URL.

Аннотация: В настоящее время произошли изменения подходов к изучению иностранного языка. Язык рассматривается как основной инструмент для получения качественных знаний, отвечающих международным требованиям. Одним из таких подходов является предметно-языковое интегрированное обучение (CLIL). Данный термин был впервые введен исследователем в области многоязычного образования Дэвидом Маршем в 1994 г. в процессе работы по координации исследований о состоянии языкового образования в Европе. CLIL представляет собой «изучение предметов посредством второго или третьего языков и совершенствование владения языками через изучение предметных областей, т. е. достижение предметных и языковых целей одновременно». Концепция CLIL (Content and Language Integrated Learning) предполагает создание на уроках иностранного языка профильно и профессионально ориентированной среды за счет насыщения учебного материала проблематикой, актуальной для изучаемой дисциплины, разработку программ и курсов по обучению языку, основанных на контенте конкретной учебной дисциплины[1]. Данный подход играет важную роль в развитии металингвистических и метакогнитивных навыков учащихся, а также способствует формированию у учащихся целостного представления, о явлениях, происходящих в мире. С помощью CLIL обучения на качественно новом уровне решаются задачи обучения, развития и воспитания учащихся.

Ключевые слова: технология, интеграция, интегрированное ,формирование, коммуникация, язык, модуль, подход, дисциплина, принцип.

Abstract: Currently, there have been changes in approaches to learning a foreign language. The language is considered as the main tool for obtaining quality knowledge that meets international requirements. One such approach is subject-language integrated learning (CLIL). The term was first coined by multilingual education researcher David Marsh in 1994 as he coordinated research on the state of language education in Europe. CLIL is "the study of subjects through a second or third language and the improvement of language skills through the study of subject areas, that is, the achievement of subject and language goals at the same time." This concept is sometimes called the "umbrella concept", including in a broad sense the following aspects: international projects, study abroad, modular training system, bilingual education, etc. The CLIL concept (Content and Language Integrated Learning) implies creation in the classroom a foreign language in a profile and professionally oriented environment due to the saturation of educational material with problems relevant to the discipline being studied, the development of programs and courses for language teaching based on the content of a specific academic discipline. This approach plays an important role in the development of students' metalinguistic and metacognitive skills, and also contributes to the formation of a holistic view of the phenomena taking place in the world in students. With the help of CLIL teaching, the tasks of teaching, development and education of students are solved at a qualitatively new level.

Key words: technology, integration, integrated, formation, communication, language, module, approach, discipline, principle